# Problems of Organizing Project Work in English Language Lessons and Their Solutions

**Erkinova Lutfiya Qudratovna**
PhD Researcher, Abu Rayhon Beruniy Urgench State University
E-mail: erkinovalutfiya@gmail.com

**Abstract**

This article examines the main problems that teachers may encounter when organizing project work in English language lessons and their possible solutions. Project work is an effective approach that encourages students to use English in meaningful contexts while developing communication, creativity, collaboration, critical thinking, and independent learning skills. However, the successful implementation of projects may be affected by limited time, differences in language proficiency levels, unequal student participation, insufficient technological resources, assessment difficulties, and low motivation. The article analyzes these challenges and proposes practical solutions to help English language teachers organize project-based activities more effectively.

**Keywords**

project work, English language teaching, PBL, project method, problems, solutions, student participation, assessment, collaboration, language learning.

**Ingliz tili darslarida loyiha ishini tashkil etish muammolari va ularning yechimlari**

*Erkinova Lutfiya Qudratovna,*
*Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti tayanch doktoranti*
*erkinovalutfiya@gmail.com*

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada ingliz tili darslarida loyiha ishini tashkil etishda o‘qituvchi duch kelishi mumkin bo‘lgan asosiy muammolar va ularning ehtimoliy yechimlari yoritiladi. Loyiha ishi talabalarni ingliz tilidan mazmunli vaziyatlarda foydalanishga undaydigan, ayni paytda muloqot, ijodkorlik, hamkorlik, tanqidiy fikrlash

va mustaqil o‘rganish ko‘nikmalarini rivojlantiradigan samarali yondashuvdir. Biroq loyihani muvaffaqiyatli amalga oshirishga vaqtning cheklanganligi, tilni bilish darajalarining turlicha ekanligi, talabalar ishtirokining teng emasligi, texnologik resurslarning yetishmasligi, baholashdagi qiyinchiliklar va motivatsiyaning pastligi ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Maqolada mazkur muammolar tahlil qilinib, ingliz tili o‘qituvchisiga loyiha faoliyatini samaraliroq tashkil etishga yordam beradigan amaliy yechimlar taklif etiladi.

**Kalit so‘zlar:** loyiha ishi, ingliz tilini o‘qitish, PBL, loyiha metodi, muammolar, yechimlar, talabalar ishtiroki, baholash, hamkorlik, til o‘rganish.

Zamonaviy ingliz tili ta’limida faol va talaba markazli darslar tashkil qilishga tobora ko‘proq e’tibor qaratilmoqda. Talabalardan nafaqat lug‘at va grammatik qoidalarni yod olish, balki ingliz tilidan muloqot, muammoni hal qilish, hamkorlik va ijodiy faoliyatdan foydalanish ham kutiladi. Loyiha ishi ana shunday imkoniyatlarni yaratadigan yondashuvlardan biridir.

Loyiha ishi talabalarga mavzuni o‘rganish, axborot to‘plash, guruhdoshlari bilan hamkorlik qilish va ingliz tilida yakuniy mahsulot yaratish imkonini beradi. Loyihalar taqdimot, plakat, video, jurnal, intervyu, hisobot va raqamli material kabi turli shakllarda bo‘lishi mumkin. Bunday faoliyat orqali talabalar til o‘rganishni real hayotiy vaziyatlar bilan bog‘laydilar.

Biroq ingliz tili auditoriyasida loyihani tashkil etish har doim ham oson emas. O‘qituvchi vaqt, talabalarning til darajasi, motivatsiya, guruh ishi, resurslar va baholash bilan bog‘liq muammolarga duch kelishi mumkin. Shu bois loyiha ishining muvaffaqiyati nafaqat qiziqarli mavzuni tanlashga, balki puxta rejalashtirish va o‘qituvchining tegishli ko‘magiga ham bog‘liq.

**Loyiha ishini tashkil etishdagi asosiy muammolar.**

Eng ko‘p uchraydigan muammolardan biri auditoriya vaqtining cheklanganligidir.

Loyiha odatda mavzuni tanlash, rejalashtirish, tadqiqot, tayyorgarlik, taqdimot va baholash kabi bir necha bosqichni talab qiladi. O‘qituvchi ushbu bosqichlarning barchasini odatiy darslar doirasida bajarishga urinsa, yetarli til amaliyotini ta’minlash uchun vaqt yetishmasligi mumkin.

Ehtimoliy yechim — loyihani kichik bosqichlarga ajratishdir. Axborot to‘plash, lug‘at tayyorlash yoki yozma ishning bir qismini bajarish kabi ayrim faoliyatlarni uy vazifasi sifatida berish mumkin. Shunda o‘qituvchi auditoriya vaqtini muhokama, hamkorlik, til bo‘yicha ko‘mak va taqdimotga sarflaydi.

Yana bir muhim muammo — ingliz tilini bilish darajalarining turlicha ekanligidir. Bir guruhdagi ayrim talabalar ingliz tilida ishonch bilan gapirishi, boshqalarning lug‘at boyligi va grammatik bilimi esa cheklangan bo‘lishi mumkin. Kuchli talabalar guruh faoliyatida ustunlik qilishi, tayyorgarligi past talabalar esa ishtirokdan chekinishi mumkin.

Bu muammoni hal etish uchun o‘qituvchi vazifalarni talabalarning qobiliyati va qiziqishlariga muvofiq taqsimlashi kerak. Har bir talabaga tadqiqotchi, muallif, dizayner, ma’ruzachi yoki muharrir kabi aniq rol berilishi lozim. O‘qituvchi foydali lug‘at, gap tuzilmalari, namunalar va boshqa til ko‘magini ham taqdim etishi mumkin.

Ishtirokning teng emasligi va guruh ishidagi muammolar. Ishtirokning teng emasligi yana bir keng tarqalgan qiyinchilikdir. Ayrim talabalar ishning katta qismini bajarishi, boshqalari esa juda kam qatnashishi mumkin. Bu baholashning adolatsiz bo‘lishiga va loyiha ishining ta’limiy qiymati pasayishiga olib keladi.

O‘qituvchi ushbu muammoni har bir guruh a’zosiga individual mas’uliyat yuklash orqali hal qilishi mumkin. Talabalar yakuniy loyihaga qanday hissa qo‘shishlari kerakligini aniq tushunishlari lozim. Tengdoshlar baholashi va individual refleksiya ham ularni o‘z ishiga mas’uliyat bilan yondashishga undaydi.

Talabalarning fikri, ish uslubi va mas’uliyat darajasi turlicha bo‘lgani sababli

guruhda nizolar ham yuzaga kelishi mumkin. Bunday vaziyatda o‘qituvchi loyiha ishini talabalar o‘rniga bajaruvchi emas, balki muvofiqlashtiruvchi sifatida faoliyat yuritishi kerak. Aniq ko‘rsatmalar, muddatlar va guruhdagi vazifalar nizolarning oldini olishga yordam beradi.

Motivatsiyaning yetishmasligi**.** Loyiha mavzusi haddan tashqari murakkab, notanish yoki talabalarning qiziqishlariga aloqasiz bo‘lsa, ayrim talabalar unga qiziqmasligi mumkin. Boshqalar esa guruhdoshlari oldida ingliz tilida gapirishdan qo‘rqishlari mumkin.

Motivatsiyani oshirish uchun o‘qituvchi imkon qadar talabalarga loyiha mavzusini tanlashda qatnashish huquqini berishi kerak. Talabalarning kundalik hayoti, qiziqishlari, mahalliy madaniyat, sayohat, texnologiya, ekologik muammolar yoki kelajak kasblari bilan bog‘liq mavzular loyihani yanada mazmunli qiladi.

O‘qituvchi qo‘llab-quvvatlovchi auditoriya muhitini ham yaratishi lozim. Talabalar xato qilish til o‘rganishning tabiiy qismi ekanligini anglashlari kerak. Taqdimot jarayonida o‘qituvchi faqat grammatik aniqlikka emas, balki muloqot, ijodkorlik, sa’y-harakat va rivojlanishga ham e’tibor qaratishi zarur.

Texnologik va resurs bilan bog‘liq muammolar**.** Zamonaviy loyiha ishida ko‘pincha kompyuter, smartfon, internet resurslari, taqdimot dasturlari va videoni tahrirlash vositalaridan foydalaniladi. Biroq barcha talabalar yoki ta’lim muassasalari texnologiyadan teng foydalanish imkoniyatiga ega emas.

Shu sababli loyiha to‘liq raqamli resurslarga bog‘lanib qolmasligi kerak. O‘qituvchi darslik, bosma maqola, rasm, gazeta va auditoriyadagi mavjud resurslar kabi muqobil materiallarni taqdim etishi mumkin. Talabalar plakat, buklet, kollaj yoki qo‘lda tayyorlangan taqdimot ham yaratishlari mumkin.

Texnologiya mavjud bo‘lsa, undan maqsadli foydalanish lozim. Raqamli vositalar loyihaning bosh maqsadiga aylanmasdan, o‘quv maqsadini qo‘llab-quvvatlashi kerak.

Masalan, talabalar axborot to‘plash uchun onlayn manbadan, yakuniy natijalarni tartibga solish uchun esa taqdimot dasturidan foydalanishlari mumkin.

Baholashdagi qiyinchiliklar.Baholash loyiha ishining eng murakkab qismlaridan biridir. O‘qituvchi faqat yakuniy mahsulotni baholasa, baholash adolatsiz bo‘lishi mumkin, chunki yakuniy taqdimot sifati har bir talabaning hissasini to‘liq ko‘rsatmaydi.

Bir nechta baholash mezonidan foydalanish samaraliroq yechimdir. O‘qituvchi quyidagilarni baholashi mumkin:

1. tilning aniqligi va lug‘at boyligi;
2. mazmun va tadqiqot sifati;
3. ijodkorlik;
4. individual ishtirok;
5. guruhdagi hamkorlik;
6. taqdimot ko‘nikmalari;
7. yakuniy mahsulot sifati.

Talabalar o‘z ishlarini baholashlari va guruh a’zolariga fikr-mulohaza bildirishlari ham mumkin. O‘zini o‘zi va tengdoshlarni baholash talabalarga kuchli jihatlari hamda takomillashtirish zarur bo‘lgan yo‘nalishlarni anglashga yordam beradi.

O‘qituvchining roli. Loyiha ishining muvaffaqiyatida o‘qituvchining roli ayniqsa muhimdir. O‘qituvchi talabalarga shunchaki mavzu berib, yakuniy mahsulotni kutib turmasligi kerak. Aksincha, u fasilitator, muvofiqlashtiruvchi, maslahatchi va til bo‘yicha yo‘l-yo‘riq ko‘rsatuvchi sifatida faoliyat yuritadi.

Loyiha boshida o‘qituvchi maqsadlarni tushuntiradi, mavzuni tanishtiradi, guruhlarni tashkil qiladi va zarur til materiallarini taqdim etadi. Loyiha davomida u jarayonni kuzatadi, savollarga javob beradi va talabalarga qiyinchiliklarni yengishda yordam beradi. Yakuniy bosqichda esa taqdimot, refleksiya va baholashni tashkil etadi.

O‘qituvchining tegishli pedagogik tayanch taqdim etishi ham muhimdir.

Talabalarda qaror qabul qilish uchun yetarli erkinlik bo‘lishi, shu bilan birga, til yoki tashkiliy qiyinchiliklarga duch kelganlarida zarur ko‘mak ko‘rsatilishi kerak.

**Loyiha ishini samarali tashkil etish bo‘yicha amaliy yechimlar.** Quyidagi tamoyillar loyiha ishining samaradorligini oshirishi mumkin:

1. Mos mavzuni tanlash: Mavzu qiziqarli, tushunarli hamda talabalarning til darajasi va hayotiy tajribasi bilan bog‘liq bo‘lishi kerak.

2. Loyihani aniq bosqichlarga ajratish: Rejalashtirish, tadqiqot, tayyorgarlik, taqdimot va baholash bosqichlari uchun aniq muddatlar belgilanishi lozim.

3. Individual rollarni taqsimlash: Har bir talaba guruh doirasida muayyan mas’uliyatga ega bo‘lishi kerak.

4. Til bo‘yicha ko‘mak berish: Foydali lug‘at, gap tuzilmalari, misollar va namunalar talabalarning topshiriqlarni mustaqilroq bajarishiga yordam beradi.

5. Texnologiyadan maqsadli foydalanish: Raqamli vositalar o‘quv maqsadlarini qo‘llab-quvvatlashi va talabalarni til amaliyotidan chalg‘itmasligi kerak.

6. Refleksiya va baholashni kiritish: Talabalarga nimalarni o‘rganganlari, qanday qiyinchiliklarga duch kelganlari va ishlarini qanday yaxshilashlari mumkinligini muhokama qilish imkoniyati berilishi lozim.

Mazkur tamoyillar o‘qituvchiga keng tarqalgan muammolarni kamaytirish hamda loyiha faoliyatini yanada tartibli va samarali tashkil etishga yordam beradi.

Loyiha ishi ingliz tilini o‘qitishda samarali yondashuvdir, chunki u talabalarga ingliz tilidan mazmunli maqsadlarda foydalanish imkonini berish bilan birga, muloqot, ijodkorlik, hamkorlik, tanqidiy fikrlash va mustaqil o‘rganish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, loyihani tashkil etishda vaqtning cheklanganligi, til darajalarining turlicha ekanligi, ishtirokning teng emasligi, motivatsiyaning yetishmasligi, texnologik cheklovlar va baholashdagi qiyinchiliklar kabi muammolar yuzaga kelishi mumkin.

Mazkur muammolarni puxta rejalashtirish, vazifalarni aniq belgilash, tegishli til ko‘magini ko‘rsatish, resurslardan moslashuvchan foydalanish va adolatli baholash orqali kamaytirish mumkin. O‘qituvchi faqat yakuniy mahsulotni baholash bilan cheklanmasdan, fasilitator sifatida loyiha davomida yo‘l-yo‘riq ko‘rsatishi lozim.

Demak, muvaffaqiyatli loyiha ishi talabalar mustaqilligi bilan o‘qituvchi ko‘magi o‘rtasidagi muvozanatga bog‘liq. Loyihalar puxta rejalashtirilib, talabalarning qiziqishlari va real hayotiy vaziyatlar bilan bog‘langanda, ingliz tili darslarini yanada qiziqarli, amaliy va samarali qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Polat, E. S. (2000). Project Method in Foreign Language Lessons. *Foreign Languages at School*, No. 3.

2. Beckett, G. H., & Slater, T. (2005). The Project Framework: A Tool for Language, Content, and Skills Integration. *ELT Journal, 59*(2), 108–116.

3. Bell, S. (2010). Project-Based Learning for the 21st Century: Skills for the Future. *The Clearing House, 83*(2), 39–43.

4. Krajcik, J. S., & Blumenfeld, P. C. (2006). Project-Based Learning. In R. K. Sawyer (Ed.), *The Cambridge Handbook of the Learning Sciences*. Cambridge University Press.

5. Stoller, F. L. (2006). Establishing a Theoretical Foundation for Project-Based Learning in Second and Foreign Language Contexts. In G. H. Beckett & P. C. Miller (Eds.), *Project-Based Second and Foreign Language Education*. Information Age Publishing.

6. Dusheina, T. V. (2003). Project Methodology in Foreign Language Lessons. *Foreign Languages at School*, No. 5.